

ความสำคัญของการชี้ตัวผู้ต้องหาหรือจำเลยต่อการดำเนินคดีอาญา

๓.๑ กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการชี้ตัวในประเทศไทย

สำหรับประเทศไทยนั้น ไม่มีกฎหมายใดกำหนดถึงเรื่องกฎเกณฑ์และวิธีการชี้ตัวผู้ต้องหาและจำเลยเอาไว้โดยตรง คงมีแต่บทบัญญัติของกฎหมายที่บัญญัติไว้กว้าง ๆ ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒๒๖ ซึ่งอยู่ในภาค ๕ ว่าด้วยพยานหลักฐาน โดยมาตรา ๒๒๖ บัญญัติไว้ว่า "พยานวัตถุ พยานเอกสารหรือพยานบุคคล ซึ่งน่าจะพิสูจน์ได้ว่าจำเลยมีผิดหรือบริสุทธิ์" ให้อ้าง เป็นพยานหลักฐานได้ แต่ต้อง เป็นพยานชนิดที่มีได้เกิดขึ้นจากการจงใจ มีคำมั่นสัญญา ชู เชิญ หลอกลวง หรือโดยมิชอบด้วยประการอื่น และให้สืบตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้ หรือกฎหมายอื่นอันว่าด้วยการสืบพยาน" ซึ่งตามมาตรานี้ได้วางหลักเบื้องต้นไว้ว่า พยานหลักฐานที่โจทก์จำเลยสามารถอ้างในชั้นศาลได้นั้น จะต้อง เป็นพยานหลักฐานที่น่าจะพิสูจน์ได้ว่า จำเลยมีความผิดหรือบริสุทธิ์ และจะต้อง เป็นพยานหลักฐานที่เกิดขึ้นโดยชอบ กล่าวคือมิใช่พยานหลักฐานที่เกิดขึ้นจากการจงใจ มีคำมั่นสัญญา ชู เชิญ หลอกลวงหรือโดยมิชอบด้วยประการอื่น

เมื่อการชี้ตัวผู้ต้องหาในชั้นสอบสวนของผู้เสียหายหรือพยานนั้น เป็นพยานหลักฐานอย่างหนึ่ง และกระทำโดยการจับผู้เสียหายหรือพยานซึ่งยืนยันว่าผู้ต้องหาใช่คนร้ายที่กระทำผิดหรือไม่ จึงเป็นข้อเท็จจริงที่น่าจะพิสูจน์ได้ว่าจำเลยมีความผิดหรือบริสุทธิ์

ประมุล สุวรรณศรี, คำอธิบายกฎหมายลักษณะพยาน (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์นิติบรรณาการ, พิมพ์ครั้งที่ ๗ พ.ศ. ๒๕๑๗), หน้า ๑๓๓ - ๑๓๔.

ซึ่งโจทก์จำเลยสามารถอ้าง เป็นพยานหลักฐานในชั้นศาลได้ แต่การชี้ตัวผู้ต้องหาที่โจทก์ จำเลยจะสามารถอ้าง เป็นพยานหลักฐานชั้นศาลได้นั้นจะต้อง เป็นการชี้ตัวผู้ต้องหาโดยชอบ กล่าวคือ ต้องให้ผู้เสียหายหรือพยานชี้ตัวผู้ต้องหาโดยบริสุทธิ์ใจ ไม่ใช่เพราะถูกบังคับ ชูเชิญ หลอกลวง

แต่การชี้ตัวผู้ต้องหาของผู้เสียหายหรือพยานโดยบริสุทธิ์ใจนี้ จะมีหลักเกณฑ์ และวิธีการอย่างไร ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ไม่ได้บัญญัติไว้

อย่างไรก็ตามแม้ว่าในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาจะไม่ได้บัญญัติ เรื่องการชี้ตัวผู้ต้องหาและจำเลยไว้ แต่กรมตำรวจก็ได้กำหนด เรื่องการชี้ตัวและชี้รูป ผู้ต้องหาไว้ในระเบียบการตำรวจเกี่ยวกับคดี^๑ ซึ่งตามระเบียบดังกล่าวได้วาง แนวทางให้เจ้าหน้าที่ตำรวจ ที่นั้นที่จะต้องปฏิบัติตาม และเป็นระเบียบภายในของ กรมตำรวจที่ให้อำนาจเจ้าหน้าที่ตำรวจ เป็นผู้ดำเนินการจัดให้มีการชี้ตัวและชี้รูปผู้ต้องหา โดยไม่ให้มีบุคคลภายนอกเข้าไปเกี่ยวข้องด้วย

ตามระเบียบนี้ได้เขียนไว้กว้าง ๆ เพียง ๔ ข้อ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

"ข้อ ๒๖๐ ในกรณีที่จะจัดใหญ่กล่าวหาหรือพยานผู้ต้องหา เพื่อให้แนวผู้ กล่าวหาหรือพยานจำตัวผู้ต้องหาได้แน่นอนหรือไม่ จำเป็นที่จะต้องจัดให้มีการชี้ตัว หรือ ชี้รูปผู้ต้องหา จึงนับว่า เป็นการสำคัญที่จะต้องให้ความยุติธรรมแก่ผู้ต้องหาอย่างเต็มที่

ตั้งผู้อำนวยความสะดวกนั้น ถ้าอยู่ในสถานที่ซึ่งสถานที่ตำรวจตั้งอยู่ ให้เป็นหน้าที่ ของพนักงานสอบสวน หรือผู้ดำรงตำแหน่งสูงขึ้นไป ถ้าเป็นสถานที่อื่นให้ เป็นหน้าที่ของ นายตำรวจที่ยศตั้งแต่ นายร้อยตำรวจตรีหรือ เทียบเท่าขึ้นไป เป็นผู้อำนวยความสะดวก

^๑ ระเบียบการตำรวจเกี่ยวกับคดี ลักษณะ ๘ ข้อ ๒๖๐ ถึง ๒๖๔.

สถานที่ซึ่งนี้ให้ เลือกสถานที่ ๆ มีแสงสว่าง เป็นอย่างดี และ เป็นที่ซึ่งมีที่กำบัง พอที่จะป้องกันมิให้ถูกฉวยหาหรือพยานที่ยังมิได้ชี้ตัว ได้เห็นตัวผู้ต้องหาก่อนที่จะชี้ตัวได้

ข้อ ๒๖๑ วิธีการชี้ตัวผู้ต้องหาใน ใ้ปฏิบัติดังนี้

๑) อย่าให้ผู้ใดไม่มีหน้าที่เกี่ยวข้อง หรือ เจ้าหน้าที่ผู้สืบสวน ซึ่ง เป็นปฏิบัติกับ ผู้ต้องหาในคดีนั้น เข้าไปเกี่ยวข้องในการชี้ตัว

๒) ก่อนทำการชี้ตัว อย่าให้ผู้กระทำการชี้ตัวมีโอกาสติดต่อกับผู้ใดที่ เห็นว่า จะก่อให้เกิดความไม่ยุติธรรมแก่คดีได้ ทั้งอย่าให้เห็นตัวผู้ต้องหา หรือรูป หรือคำหิ่น รูปพรรณของผู้ต้องหาจนการชี้

๓) จัดให้ผู้ต้องหาสวมเสื้อคล้ายคลึงกับ เวลา เกิด เหตุ และจัดให้ผู้บุคคลอื่น ซึ่งมีเพศ รูปร่าง ขนาด อายุและแต่งกายคล้ายคลึงกับผู้ต้องหา อยู่รวมในที่เดียวกัน ไม่น้อยกว่า ๕ คน

ถ้าผู้ต้องหาประสงค์จะ เลือกที่ยืนตามความพอใจภายใน เขตที่จัดขึ้นสำหรับชี้ตัว นั้นแล้ว ก็ให้เลือกได้ และถ้าประสงค์จะ เปลี่ยนที่อิกระหว่างที่พยานคนหนึ่ง ๆ ชี้ตัว ไปแล้ว ก็ให้เลือกได้เช่นเดียวกัน

๔) ก่อนให้ผู้กล่าวหาหรือพยานชี้ตัว ให้ผู้อำนวยการชี้ตัวถามผู้ต้องหา ก่อนว่า ตามที่จัดเพื่อให้ชี้ตัวนี้ เป็นที่พอใจหรือไม่ หรือจะให้จัดการอย่างไร เพื่อให้เป็นไปตาม ความยุติธรรม ถ้าไม่เป็นที่พอใจหรือได้แก้ไขตามความประสงค์ที่ควรผ่อนผันได้แล้ว ก็ให้ทำบันทึกไว้ เป็นหลักฐาน และให้ผู้มีส่วนรู้ เห็นในเวลานั้นและตัวผู้ต้องหาเอง ลงลายมือ ชื่อรับรู้ไว้ควยว่า เท่าที่เจ้าพนักงานจัดการชี้ตัวนี้เป็นที่พอใจแล้ว

๕) ต้องจัดการให้ผู้กล่าวหาหรือพยานเข้าชี้ทีละคน เวลาทำการชี้ตัว พยาน มีสิทธิและหน้าที่ทำการชี้ตัวอย่างเดียว จะทำการอย่างอื่น เช่นพูดจา หรือแสดงกริยา เปรียบเปรยผู้ต้องหา เป็นต้น และต้องระมัดระวังไม่ให้ผู้ใดกระทำการอย่างใด อันเป็น เชิงแนะนำพยานให้ชี้ตัวคนใดได้

ในเวลาที่ยานชี้ตัว ผู้อำนวยการควรสังเกตไว้โดยละเอียดว่า พยานชี้ตัว ผู้ต้องหาโดยถูกต้อง หรือแสดงความไม่แน่ใจ หรือชี้ผิดตัว หรือไม่ชี้ หรือมีเหตุอย่างอื่น

ซึ่งเห็นว่าจะเป็นทางทำให้การดำเนินคดีได้ เป็นไปโดยไม่มีพิธีกรรม เกิดขึ้นแก่ผู้ต้องหาอย่าง
ไรบ้าง ก็ให้บันทึกไว้เป็นหลักฐาน

๖) เมื่อพยานออกไปจากที่ชี้ตัวผู้ต้องหาแล้ว อย่าให้ไปรวมหรือมีโอกาสติดต่อกับผู้กล่าวหาหรือพยานคนอื่น ๆ ที่ยังไม่ได้ทำการชี้ตัวผู้ต้องหา

๗) เมื่อพยานชี้ตัวผู้ต้องหาแล้ว ให้สอบถามปากคำพยานในเรื่องที่ไต่สวนนั้น
ไว้ ตามลักษณะแห่งการสอบสวน

ข้อ ๒๖๒ เมื่อมีเหตุจำเป็นไม่อาจชี้ตัวผู้ต้องหาได้ จะจัดให้ชُرูปผู้ต้องหาแทน
ก็ได้ หรือถ้า เป็นเรื่องพื้นฐานยังไม่แน่นอนว่าผู้ต้องหาได้กระทำความผิด หรือมีเหตุ
อย่างอื่นที่เห็นว่า ถ้าให้ชُرูปจะไม่เป็นการเสียหายแก่ความยุติธรรม ก็ให้ชُرูปแทนได้
แต่ให้พึงระลึกไว้ด้วยว่า การให้ชُرูปผู้ต้องหา ย่อมได้ความจริงมากกว่าให้ชُرูป ฉะนั้น
หากไม่เป็นการจำเป็นจริงจึงแล้ว ให้ผู้กล่าวหาหรือพยานชี้ตัวผู้ต้องหาดีกว่า

ข้อ ๒๖๓. วิธีการชُرูปผู้หา นั้น ให้นำวิธีการชี้ตัวผู้ต้องหา มาอนุโลมใช้
เท่าที่พอจะใช้บังคับได้ แต่ต้องมีข้อที่จะต้องกระทำ เป็นพิเศษอยู่บ้างดังนี้

๑) รูปที่จะให้ชُرูป ต้องใช้รูปที่เหมือนหรือใกล้เคียงความจริงของผู้ต้องหา ตามที่
เป็นอยู่ในเวลาที่ต่องหา นั้น

๒) รูปทุก ๆ รูปที่จะเอามาละรวมกัน ต้องอย่าให้มีเครื่องหมายใด ๆ
อันอาจทำให้เกิดความไม่ยุติธรรมขึ้นได้

๓) ต้องนำรูปภาพผู้ต้องหา มาให้พยานดูร่วมกับรูปของคนอื่น ๆ ที่คละไว้ใน
คราว เดียวพร้อมกัน และให้พยานชี้ในเวลานั้นว่า รูปไหน เป็นรูปของผู้ต้องหา

ข้อ ๒๖๔ เมื่อได้ทำการชี้ตัวหรือชُرูปของผู้ต้องหาแล้ว ให้จัดการลงรายงาน
ประจำวัน และให้บันทึกการชี้ตัวและชُرูปนั้นไว้ เป็นหลักฐาน ให้ผู้ต้องหาลงลายมือชื่อ
อีกฉบับหนึ่ง เนื้อความตรงกันกับการลงรายงานประจำวัน รวมเข้าสำนวนไว้"

จากระเบียบดังกล่าว เห็นได้ว่า ในทางปฏิบัติประเทศไทยได้เลือกใช้วิธีการ
ชี้ตัวผู้ต้องหา ๒ วิธีคือ วิธียืนเคียงคู่ (Line up) กับวิธีรูปภาพ (Photographic

Identification) โดยใช้วิธีขึ้นเสียงคือ เป็นหลักทั่วไป และใช้วิธีซึ่งรูปภาพเป็นกรณี ยกเว้นเมื่อมีเหตุการณ์จำเป็นไม่อาจจะใช้วิธีขึ้นเสียงได้ ส่วนวิธีการซึ่งผู้ต้องหาโดยวิธีขึ้นเสียง (Show up) กับวิธีซึ่งโดยเสียง (Voice Identification) นั้น ระเบียบดังกล่าวไม่ได้กล่าวถึงแต่อย่างใด

การกำหนดวิธีการซึ่งโดยขึ้นเสียง และวิธีซึ่งโดยรูปภาพที่ปรากฏอยู่ในระเบียบนั้น ได้พอพิวกกว้าง ๆ ซึ่งถ้าเจ้าหน้าที่ตำรวจปฏิบัติตามระเบียบนี้ก็นับว่าพอจะให้ความเป็นธรรมแก่ผู้ต้องหาได้บ้าง แต่ในทางตรงกันข้ามหากเจ้าหน้าที่ตำรวจไม่ปฏิบัติตามระเบียบดังกล่าว โดยคำนึงถึง เฉพาะผลการชี้ตัวว่าต้องให้ผู้เสียหายหรือพยานซึ่งตัวผู้ต้องหาให้ถูกต้อง แล้วจะมีอะไร เป็นหลักประกันสำหรับผู้ต้องหาไม่ให้เจ้าหน้าที่ตำรวจปฏิบัติเช่นนั้น เพราะตามระเบียบดังกล่าวไม่ได้กำหนดไว้เลย

๓.๒ กฎหมายเกี่ยวกับการชี้ตัวในต่างประเทศ

ในสหรัฐอเมริกา ไม่มีกฎหมายบัญญัติ เรื่องการชี้ตัวผู้ต้องหาและจำเลยไว้โดยตรง แต่มีบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ สหรัฐอเมริกา บทแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕ และมาตรา ๖ กำหนดสิทธิของประชาชนชาวอเมริกันเอาไว้ โดยมาตรา ๕ กำหนดหลักสำคัญเอาไว้คือ หลักการไม่ถูกบังคับให้ให้การ เป็นภัยแก่ตนเองในคดีอาญาใด ๆ (The privilege against self-incrimination) รวมทั้งบุคคลจะถูกจำกัดสิทธิในชีวิต เสรีภาพและทรัพย์สิน โดยไม่ต้องคว่ำกระบวนความแห่งกฎหมายไม่ได้ และมาตรา ๖ ได้กำหนดหลักสำคัญอีกหลักหนึ่งคือ สิทธิในกรมีทนาย (The right to counsel) โดยกำหนดว่าในการดำเนินคดีอาญาทั้งปวง ให้จำเลยทรงไว้ซึ่งสิทธิที่จะได้รับการพิจารณาอย่างรวดเร็วก่อนและ เปิด เผย โดยคณะลูกขุนที่ไม่มีอคติของมลรัฐและเขตที่ความผิดทางอาญานั้นได้เกิดขึ้น ซึ่งเป็นเขตที่กฎหมายได้กำหนดไว้แน่นอนล่วงหน้าแล้ว และที่จะได้รับแจ้งให้ทราบถึงลักษณะและ เหตุที่กล่าวหาที่จะมีการสืบพยานโจทก์ก่อนหน้า

ที่จะมีวิธีการบังคับข่มขู่ฝ่ายตนมา เบิกความ และที่จะให้มีพยานว่าความต่างคดีให้

โดยอาศัยหลักตามรัฐธรรมนูญของสหรัฐใน ๒ มาตรา ดังกล่าว ทั้งศาลมลรัฐ และศาลสหรัฐได้วินิจฉัยใน เรื่องการชี้ตัวไว้หลายกรณี ตัวอย่าง เช่น

ในคดี *Schmerber v. California*, 384 U.S. 757 (1966) ศาล สันนิษฐานให้ทำการตรวจตัวอย่าง เลือดโดยนายแพทย์ตามคำสั่งของตำรวจในคดีข้อหาขับรถ ขณะเมาสุรา ซึ่งผู้ต้องหาปฏิเสธภายหลังการจับกุมในชั้นพิจารณา จำเลยอ้างว่าการ รั้งรังพยานหลักฐาน เช่นนี้ ให้น่าร้ายแก่ เขา เป็นการละเมิดสิทธิตามบทแก้ไขรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕ (Fifth Amendment) ของ เขาที่จะไม่ต้องถูกบังคับให้ให้การ เป็นภัย แก่ตนเองในคดีอาญาใด ๆ แต่ศาลปฏิเสธที่จะรับฟังข้อต่อสู้คดีของจำเลย โดยศาลได้ ตัดสินว่าสิทธิตามมาตรา ๕ นี้คุ้มครองผู้ต้องหา เนื่องจากกรณีให้ถูกบังคับให้นำสืบพยาน หลักฐานซึ่ง เป็นผลร้ายแก่ตัว เขาเอง หรือมีฉะนั้นก็ เป็นการจัดทำให้แก่รัฐซึ่งพยานหลักฐาน อันมีลักษณะ เป็นการพิสูจน์ความผิดหรือ เป็นการแจ้งความผิดของตนเอง

ในคดี *Holt v. U.S.* 218 U.S. 245 (1910) ศาลได้ตัดสินว่าจำเลย ถูกบังคับให้แสดงแบบ เลือดได้ และคดีนี้ได้มีการอ้าง เป็นคดีตัวอย่าง ซึ่งทั้งศาลสหรัฐและ ศาลมลรัฐตามปกติมักจะตัดสินว่าบทบัญญัติแก้ไข เพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕ ไม่ให้ความ คุ้มครองแก่บุคคลในการถูกบังคับให้ส่งลายพิมพ์นิ้วมือ ภาพลาย หรือกำหนดมาตรการการ ต่าง ๆ ให้เขียนให้พยานในการชี้ตัว ให้มาศาลให้ยื่นแสดงตน ให้สมมติการวางท่า ให้เดิน หรือให้ทำกริยา เฉพาะอย่างหนึ่ง

เอลด์ วาร์เรน, สาธารณรัฐจะอยู่ได้ก็ต่อช่วยกันรักษา แปลโดย สฤษดิ์เนล ชมไพศาล (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์แพรวพิทยาอินเตอร์ เนชั่นแนล, ๒๕๑๖), หน้า ๒๕๓ - ๒๕๔.

ในการพิจารณาคดีต่อมาศาลได้อาศัยคดี Schmerber V. California เป็นหลักว่า การชี้ตัวโดยวิธีต่าง ๆ หลายวิธีไม่เป็นการขัดต่อสิทธิตามบทบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕ ของจำเลย เช่นการให้จำเลยยืนอยู่ในแถวและให้พุดถ้อยคำที่อ้างว่าคนร้ายพุด เพื่อให้พยานชี้ตัวในคดี United State V. Wade 388 U.S. 218 (1967) หรือการให้แสดงตัวอย่างลายมือในคดี Gilbert V. California, 388 U.S. 263 (1967) เป็นต้น^๑

คดี United State v. Wade^๒ ข้อเท็จจริงในคดีนี้คือเมื่อวันที่ ๒๑ กันยายน ค.ศ. ๑๙๖๔ ได้มีคนร้ายเข้าปล้น The Federally Insured Bank ที่เมือง Hustace, Texas โดยมีชายคนหนึ่งถือคอกเหล็กเล็ก ๆ ที่ค้ำข้างทั้ง ๒ ของใบหน้าเดินเข้ามาที่ธนาคาร แล้วจ้องปืนไปที่แคชเชียร์หญิง และรองประธานธนาคาร ซึ่งเป็นเพียง ๒ คน สุดท้ายที่ยังอยู่ในธนาคาร และบังคับทั้ง ๒ คนเอาเงินของธนาคารใส่ในปลอกหมอนให้ จากนั้นชายคนนั้นก็ขับรถหนีไปพร้อมกับผู้ร่วมงานที่คอยอยู่ในรถที่ขโมยมา ซึ่งจอดรออยู่นอกธนาคาร

ต่อมาวันที่ ๒ เมษายน ๑๙๖๕ Wade ถูกจับ และวันที่ ๒๖ เมษายน ๑๙๖๕ ได้มีการแต่งตั้งทนายให้คอยช่วยเหลือ Wade ต่อจากนั้นอีก ๑๕ วัน ตำรวจ F.B.I. ได้จับพนักงานธนาคารทั้ง ๒ คนมาชี้ตัว Wade ซึ่งได้ยืนอยู่ในแถว

^๑ Jerold H. Israel and Wayne R. LaFave, Criminal Procedure in a Nutshell, 2th ed. (St. Paul, Minn: West Publishing Co., 1975), pp. 243 - 244.

๒

Yale Kamisar, Wayne R. LaFave, Jerold H. Isreal, Modern Criminal Procedure: Cases, Comments and Questions, 4th ed. (St. Paul, Minn: West Publishing Co., 1974), pp. 599 - 612.

รวมกับนักโทษอื่น ๆ อีก ๕ หรือ ๖ คน ในห้องพิจารณาคดีของศาลท้องถิ่น ทุกคนที่
 ยืนอยู่ในแถวนั้นได้คิดแถบ เทป เด็ก ๆ ที่ด้านข้างทั้ง ๒ ของโบสถ์ เหมือนกับผู้ที่เข้าทำการ
 ปล้นธนาคาร และทุกคนกล่าวคำพูดทำนองเดียวกันว่า "เอา เงินใส่ถุง" ซึ่งเป็นคำพูดที่
 อ้างว่าผู้เข้าทำการปล้นพูด ปรากฏว่าพนักงานทั้ง ๒ คนได้ชื่อว่า Wade ซึ่งยืนอยู่
 ในแถวว่า เป็นผู้เข้าทำการปล้นธนาคาร

ในชั้นพิจารณาคดี เมื่อพนักงานทั้ง ๒ คน ต่าง เข้า เบิกความและอุทธรณ์ว่า
 ในห้องพิจารณาคดีนั้นไม่มีใคร เป็นผู้ร้ายปล้นธนาคารหรือไม่ พนักงานธนาคารทั้ง ๒ คน
 ต่างชื่อว่า Wade ในการตอบคำถามค้านพนักงานทั้ง ๒ คนต่างยอมรับว่าได้เคย
 จัดให้มีการชี้ตัว Wade ในแถวก่อนหน้ามา เบิกความ

ทนายของ Wade ได้ยื่นคำร้องต่อศาลคัดค้านเรื่องการชี้ตัวของพนักงาน
 ธนาคารทั้ง ๒ คนว่า ทนายของจำเลยไม่ได้ยู่ร่วมกับจำเลยในขณะที่มีการจัดให้มีการชี้ตัว
 อันเป็นการฝ่าฝืนบทบัญญัติเพิ่มเติมข้อที่ ๕ ของรัฐธรรมนูญ ในเรื่อง เอกสิทธิ์ของบุคคลที่
 จะป้องกันตนเองจากการกระทำอันเป็นการฟ้องร้องทางอาญาต่อตนเอง และข้อที่ ๖
 เรื่องสิทธิในการได้รับความช่วยเหลือจากทนาย แต่ศาลไม่รับฟังคำร้องคัดค้านของ
 ทนายจำเลยดังกล่าว และพิพากษาลงโทษ Wade ว่าทำผิดจริงตามฟ้อง

เมื่อคดีขึ้นสู่การพิจารณาอุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์ได้กลับคำพิพากษาศาลชั้นต้นและ
 สั่งให้มีการพิจารณาคดีใหม่ และไม่ยอมรับหลักฐานเกี่ยวกับการที่พยานได้ชี้ตัว Wade
 ในศาล โดยศาลได้วินิจฉัยว่า แม้ว่าการเข้าแถวให้ชี้ตัว (Line up) ที่ Wade
 ถูกจัดให้อยู่ในแถวนั้นไม่ได้ เป็นการขัดกับบทบัญญัติเพิ่มเติมข้อที่ ๕ ของรัฐธรรมนูญก็ตาม
 แต่การจัดให้มีการเข้าแถวชี้ตัว (Line up) โดยไม่มีทนายจำเลยอยู่ด้วย เป็นการ
 ละเมิดสิทธิตามบทบัญญัติเพิ่มเติมข้อที่ ๖ ของรัฐธรรมนูญ

โดยคำวินิจฉัยของศาลนี้ นกคีนีได้วางหลักเกณฑ์ในเรื่องการชี้ตัวผู้ต้องหาโดย
 วิธี Line up ไว้ดังนี้

๑) คำวินิจฉัยที่จ้กให้พยานชี้ตัวผู้ต้องหาได้ และผู้ต้องหาต้องยอมให้ถูกชี้ตัว โดยถือว่าไม่เป็นการขัดตอบบัญญัติเพิ่มเติมข้อที่ ๕ ของรัฐธรรมนูญที่ว่าบุคคลใดจะถูกบังคับหรือให้การ เป็นนัยแก่ตนเองในคดีอาญาใด ๆ ไม่ได้ ทั้งนี้เพราะการชี้ตัวไม่ได้ เป็นการละเมิดสิทธิในการป้องกันตนจากการกระทำอันเป็นการฟ้องร้องทางอาญาคอตนเอง กล่าวคือ เอกสิทธิดังกล่าวคุ้มกัน เฉพาะการป้องกันผู้ต้องหาไม่ให้ถูกบังคับหรือให้การใด ๆ อันจะเป็นการยืนยันให้ร้ายกับตัวผู้ต้องหาเอง แต่การบังคับให้ผู้ต้องหาแสดงตัวของ เขา เพื่อให้พยานฝ่ายโจทก์ชี้ตัวก่อนการพิจารณาคดีของศาลนั้น ไม่ได้ เกี่ยวข้องกับการบังคับให้ผู้ต้องหามอบหลักฐานที่มีความสำคัญอัน เป็นค่าให้การที่เป็นลายลักษณ์อักษรแต่อย่างใด เพราะ เป็นเพียงการบังคับให้ผู้ต้องหาแสดงลักษณะรูปร่างหน้าตา คำนวณร่างกายของ เขา เท่านั้น และได้ เป็นการบังคับให้ผู้ต้องหา เปิด เผยสิ่งทีผู้ต้องหาอาจจะรู้แต่อย่างใด

ในทำนองเดียวกัน การบังคับผู้ต้องหาพุกใน ระยะที่พยานจะ ได้ยื่นถ้อยคำพุก เช่นเดียวกับที่คนร้ายพุกขณะทำผิด ก็ไม่ได้ เป็นการบังคับผู้ต้องหา กล่าวข้อความที่เป็นหลักฐานทาง เอกสารแต่อย่างใด เพราะผู้ต้องหาพุกตามแบบบุคคลิกของ เขาเอง ทั้งไม่ใช่ เป็นการสารภาพผิด

หลักเกณฑ์ข้อนี้ศาลได้ยึดถือตามคดี *Schmerber v. California* ที่วางหลักไว้ว่า คำวินิจฉัยที่จ้กจะบังคับให้ *Schmerber* มอบ เลือดของ เขา เพื่อนำไปตรวจ

๒) ถ้าผู้ต้องหาถูกจ้กให้พยานชี้ตัวโดยผู้ต้องหา ไม่มีทนายอยู่ด้วยในขณะที่ผู้ต้องหา มีสิทธิจะมีทนายอยู่ด้วย ถือว่า เป็นการขัดตอบบัญญัติเพิ่มเติมข้อที่ ๖ ซึ่งมีข้อความส่วนหนึ่งบัญญัติไว้ว่า ในการดำเนินคดีอาญาทั้งปวง จำเลยทรงไว้ซึ่งสิทธิที่จะให้ทนายว่าความแก่ต่างคดีให้ ดังนั้น การไม่มีทนายจำเลยอยู่ด้วยนั้น อาจทำให้จำเลยต้องเสียสิทธิในการที่จะได้รับการพิจารณาคดีอย่างยุติธรรม ในทางตรงกันข้ามถ้ามีทนายจำเลยอยู่ด้วยแล้ว จะทำให้เกิดความมั่นใจได้ว่าสิทธิของจำเลย จะได้รับการคุ้มครอง และทำให้เห็นได้ว่าจำเลยไม่ได้ต่อสู้คดีกับรัฐแต่ลำพังผู้เดียว

ดังนั้น การชี้ตัวผู้ต้องหาในชั้นศาลไต่สวน โดยไม่มีทนายผู้ต้องหาอยู่ด้วย จึงเป็นผลทำให้ เมื่อคดีขึ้นสู่การพิจารณาชั้นศาล ศาลไม่รับฟัง

๑. คำเบิกความของพยานที่เกี่ยวข้องกับการชี้ตัวผู้ต้องหา
๒. การชี้ตัวของพยานในขณะพิจารณาคดี ถ้าการชี้ตัวนั้นเป็นผลมาจากการชี้ตัวผู้ต้องหาซึ่งไม่มีทนายอยู่ด้วย
๓. รัฐบาลจัดว่าการ Line up เป็นเพียงขั้นเตรียมการรวบรวมหลักฐานในการฟ้องร้อง และไม่แตกต่างจากการเตรียมการอื่น ๆ เช่นการวิเคราะห์ลายพิมพ์นิ้วมือ ตัวอย่าง เลือด เครื่องแต่งกาย ฯลฯ อย่างเป็นระบบแบบวิทยาศาสตร์ แต่ศาลเห็นว่าการ Line up มีความแตกต่างจากการเตรียมการอื่น ๆ ที่กล่าวมาแล้ว และจึงมีความสำคัญ ซึ่งผู้ต้องหาที่มีสิทธิจะเรียกร้องให้ทนายของเขาอยู่ในที่นั้นด้วย กล่าวคือการเตรียมการอื่น ๆ นั้นอาศัยความรู้ทางเทคนิควิทยาศาสตร์ ซึ่งสามารถหาคนที่มีความรู้ความนี้ได้ ทำให้ผู้ต้องหาที่มีโอกาสที่จะสู้คดีได้ โดยอาศัยวิธีการตามค่านิยมตามปกติธรรมดา และผู้ต้องหาสามารถนำพยานผู้เชี่ยวชาญของฝ่ายตนมาค้ำพยานผู้เชี่ยวชาญของรัฐได้ ดังนั้น การปฏิเสธสิทธิในการปรึกษาทนายของผู้ต้องหาในตอนที่มีการวิเคราะห์ดังกล่าว จึงมิได้เป็นการละเมิดบทบัญญัติเพิ่มเติมข้อที่ ๒ ของรัฐธรรมนูญแต่อย่างใด
๔. แต่การเผชิญหน้ากันระหว่างผู้ต้องหา กับเจ้าทุกข์หรือพยานในคดีอาญาที่จัดทำในการชี้ตัวนั้น นับว่ามีอันตรายมาก เพราะมีปัจจัยที่จะทำให้การพิจารณาคดีอย่างยุติธรรมต้องเสียไป และปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดความไม่ยุติธรรมก็คือ การชี้แนะ ซึ่งก็มีนักวิจารณ์ตั้งข้อสังเกตว่า "อิทธิพลของการชี้แนะอย่างไม่ถูกต้องต่อพยานผู้ทำการชี้ตัวนั้น อาจทำให้เกิดความไม่ยุติธรรมขึ้นยิ่งกว่าปัจจัยใด ๆ ทั้งสิ้น บางทีอาจจะมากกว่าปัจจัยอื่น ๆ มารวมกันด้วยซ้ำไป"

การชี้แนะนี้อาจกระทำได้โดยมีเจตนาหรือไม่มีเจตนา โดยมีวิธีการฉลาดแกมโกงมากมาย และจะเป็นอันตรายแก่ผู้ต้องหาอย่างมาก เมื่อพยานใช้โอกาสในการสังเกตผู้ต้องหาอย่างไม่ชัดเจน พยานพวกนี้จะมีความไวต่อการรับรู้ถึงการชี้แนะมากที่สุด

นอกจากนี้ จะเห็นได้จากประสบการณ์ธรรมดาโดยทั่วไปว่า เมื่อพยานได้ชี้ตัวผู้ต้องหาจากแถว Line up แล้ว พยานมักจะไม้อัดคำพูดของตัวเองในภายหลัง

คดี Gilbert v. California^๑

คดีนี้มีข้อเท็จจริงว่า จำเลยถูกจับกุมในรัฐโดยตำรวจ F.B.I. ชั้นแรก จำเลยปฏิเสธที่จะตอบคำถามเกี่ยวกับการปล้นที่ Alhambra โดยไม่ได้ปรึกษากับทนาย ต่อมาจำเลยได้ตอบคำถามกับตำรวจ F.B.I. อีกคนหนึ่ง เกี่ยวกับการปล้นครั้งต่าง ๆ ใน Philadelphia และจำเลยได้ส่งโน้ตเขียนข้อความคล้ายมือของจำเลยที่ชี้ให้ส่งเงินมา ระหว่างการสอบสวนคดีนี้จำเลยยังได้ให้ตัวอย่างลายมือแก่ตำรวจ F.B.I. ผู้นั้น ซึ่งต่อมาได้ถูกนำมาใช้เป็นหลักฐานในการพิจารณาคดี

จำเลยได้คัดค้านว่าหลักฐานที่ได้มานี้ เป็นการได้มาโดยละเมิดสิทธิตามบทบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ ข้อ ๔, ๕ แต่ข้อคัดค้านนี้ตกไปโดยศาลสูงสุดของรัฐ California (The California Supreme Court) ได้ยืนยันการรับรองตัวอย่างลายมือที่ชี้ไว้ เป็นหลักฐานด้วย เหตุผลว่าจำเลยได้สละสิทธิใด ๆ ก็ตามที่เขา มีอยู่ที่จะไม่ให้หลักฐานลายมือที่ชี้

โดยคำพิพากษาคดีนี้ ได้วางหลักเกณฑ์ไว้ดังนี้

๑. การนำตัวอย่างลายมือของจำเลยไปนั้น มิได้เป็นการล่วงละเมิดบทบัญญัติเพิ่มเติมข้อที่ ๕ ของรัฐธรรมนูญในเรื่อง เอกสิทธิในการฟ้องกับการกระทำอันเป็นการฟ้องร้องทางอาญาต่อตนเอง
๒. การนำตัวอย่างต่าง ๆ ไปจากผู้ต้องหา ไม่ใช่ขั้นตอนที่สำคัญในกระบวนการทางอาญา ซึ่งจำเลยจะต้องมีทนายคอยช่วยเหลือ

^๑ Ibid., pp. 613 - 617.

คดี Kirby v. Illinois^๑

ข้อเท็จจริงในคดีนี้มีอยู่ว่า เมื่อวันที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ ๑๙๖๘ Willie Shard ได้แจ้งให้ตำรวจชิคาโกทราบว่า เมื่อวันก่อนได้มีชาย ๒ คนปล้นเขาบนถนนสายหนึ่งของเมืองชิคาโก โดยได้กระเป๋าสตางค์ ซึ่งมี Traveller Checks และบัตรประกันสังคมรวมอยู่กับของอื่น ๆ ควบ ในวันที่ ๒๒ กุมภาพันธ์ ตำรวจ ๒ คน ซึ่งกำลังสืบสวนคดีอาญาอื่น ๆ ซึ่งไม่เกี่ยวกับคดีนี้ ได้หยุดตรวจรถจำเลยและ Bean บนถนนสายหนึ่งของเมืองชิคาโก เพื่อขอคุ้มครองประชาชน จำเลยได้ควักกระเป๋าสตางค์ซึ่งในนั้นมี Traveller Checks ๓ เล่ม และใบประกันสังคมซึ่งใช้ชื่อของ Willie Shard ทั้งหมด หลังจากมาถึงสถานีตำรวจ ตำรวจได้ตรวจสอบบันทึกต่าง ๆ แล้ว จึงทราบถึงเรื่องการปล้น Shard และให้รถตำรวจไปรับ Shard มาที่สถานีตำรวจ ทันทีที่ Shard เข้าไปในห้องที่จำเลยและ Bean นั่งอยู่ Shard ได้ชี้ตัวจำเลยและ Bean ว่า เป็นคนร้ายที่ปล้นเขา ในขณะนี้ไม่มีทนายอยู่ในที่นั่นควบ และผู้ต้องหาสงสัยก็ไม่ได้เรียกร้องให้หรือได้รับคำแนะนำถึงสิทธิของเขา ในการที่จะปรึกษาทนาย

ในการพิจารณาคดี Shard ได้บรรยายถึงการชี้ตัวชาย ๒ คนที่สถานีตำรวจและชี้ตัวเขาทั้ง ๒ คนอีก ครั้งในห้องพิจารณาคดีว่า ชายทั้ง ๒ คนนี้ เป็นผู้ปล้นเขา

และในคดีนี้ศาลได้ยอมรับถึงการชี้ตัวที่ตำรวจจัดทำคังกล่าว โดยศาลได้กล่าวไว้ตอนหนึ่งว่า ผู้ต้องหาจะได้รับอนุญาตให้มียทนายอยู่ควบเมื่อ เป็นขั้นตอนสำคัญในการฟ้องร้อง และการ Line up หลังการฟ้องร้องทางอาญาแล้ว ถือว่า เป็นขั้นตอนสำคัญที่ผู้ต้องหาต้องมีทนายอยู่ควบ

^๑ Ibid., pp. 626 - 632.

คดีนี้ตำรวจได้จัดให้มีการชี้ตัวผู้ต้องหา ก่อนที่ผู้ต้องหาจะถูกฟ้องร้องทางอาญา
จึงใช้หลัก Due Process คือการ Line up ขึ้นนี้ต้องไม่การชี้แนะจาก
ตำรวจ และต้องไม่ทำให้พยานเข้าใจผิด

ในกลุ่มประเทศภาคพื้นยุโรปและลาตินอเมริกา^๑

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของประเทศภาคพื้นยุโรป และลาติน
อเมริกา สอดคล้องกับกฎหมายคอมมอน เลอร์ของสหรัฐ อังกฤษและแคนาดาที่เห็นว่า
การเข้าแถวชี้ตัว (Line up) เป็นเครื่องมือในการสืบสวนสอบสวนที่ขอจะกระทำ
ได้

ประเทศฝรั่งเศส ผู้ต้องหาอาจถูกจัดให้เผชิญหน้ากับพยานได้

เฉพาะกรณีที่มีพยาน แต่ก็มีข้อยกเว้นว่าถ้าผู้ต้องหาสละสิทธิในการที่จะ
มีพยาน ก็อาจมีการจัดให้มีการเผชิญหน้าระหว่างพยานกับผู้ต้องหาโดยไม่มีพยานอยู่ด้วยได้
อย่างไรก็ตาม ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของฝรั่งเศสก็ไม่ได้กำหนดแนวทาง
ปฏิบัติในเรื่องการชี้ตัวหรือการจัดให้เผชิญหน้ากันในกรณีที่ไม่มีพยานอยู่ด้วย

ประเทศเยอรมัน ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของเยอรมันกล่าวไว้
สั้น ๆ เช่นเดียวกันว่า การจัดให้มีการเผชิญหน้าระหว่างพยานกับผู้ต้องหา ย่อมกระทำ
ได้ในชั้นต้นหากจำเป็น และจะต้องมีพยานอยู่ด้วย

ประเทศอิตาลี ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของอิตาลีกำหนดไว้
อย่างละเอียด เมื่อจะต้องมีการชี้ตัว โดยให้อยู่ในความดูแลของ Judge instructor
ซึ่งจะทำหน้าที่เรียกพยานมาให้ออัยการเกี่ยวกับลักษณะของคนร้ายที่จะชี้ตัวและถามพยานว่า

^๑ Daniel E. Murray, The Criminal Lineup at Home and Abroad,
1966 Utah Law Review, 610, 624, 627.

เคยถูกเรียกไปทำการดังกล่าวโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือไม่ หรือพยานใด เคยคุณภาพของ
 คนร้ายมาก่อนหรือไม่ หรือรู้จักหน้าตาของคนร้ายมาก่อนหรือไม่ ต่อจากนั้นผู้พิพากษา
 จะต้องห้ามบุคคลอย่างน้อย ๒ คนที่มีลักษณะคล้ายผู้ต้องสงสัย ในการชี้ตัวผู้ต้องสงสัยจะถูก
 นำมาแสดงตัวในที่ซึ่งคนอื่นที่ถูกเชิญมาสามารถมองเห็นได้เมื่อผู้ต้องสงสัยถูกจัดให้อยู่ในแถว
 พร้อมกับคนอื่น ผู้พิพากษาจะให้พยานชี้ตัวว่าคนใดคือคนร้ายโดยให้ยืนยันด้วยความมั่นใจ
 คำตอบของพยานจะถูกบันทึกไว้ ถ้าศาลเชื่อว่าพยานอาจถูกข่มขู่ หรือได้รับการข่มขู่
 หรือตกอยู่ภายใต้อิทธิพลใด ๆ อันทำให้ไม่ได้ข้อเท็จจริงขณะอยู่ต่อหน้าผู้จะถูกชี้ตัวแล้ว
 ศาลอาจจะสั่งให้จัดการชี้ตัวอีกโดยป้องกันไม่ให้ผู้ต้องสงสัยเห็นพยาน และในกรณีนี้ให้
 ทำบันทึกการชี้ตัวที่แยกพยานและผู้ต้องสงสัย และบันทึกดังกล่าวต้องนำมาแสดงโดย
 เปิดเผยต่อหน้าศาล

เมื่อมีพยานหลายคน เวลาชี้ตัวต้องให้พยานแยกกันชี้ตัวคนร้ายโดยลำดับ
 และผู้พิพากษาจะต้องระมัดระวังไม่ให้พยานที่ชี้ตัวแล้วติดต่อกับพยานที่ยังไม่ได้ชี้ตัว
 ในกรณีที่พยานคนเดียวกันต้องชี้ตัวผู้ต้องสงสัยหลายคน ผู้พิพากษาต้องจัดให้มีการชี้ตัว
 เป็นหลายคราวและแต่ละคราวต้องมีผู้อื่นร่วมกับผู้ต้องสงสัยด้วย

เมื่อจะเริ่มดำเนินการชี้ตัวโดยพยานที่มีคุณสมบัติโดยชอบด้วยกฎหมายที่จะเป็น
 พยานได้ ผู้พิพากษาต้องแจ้งพยานให้พยานทำการสาบานตัวและให้บันทึกการสาบาน
 ไว้ด้วย

ในกรณีที่พยานหลายคนมีความเห็นไม่ลงรอยอันเกี่ยวกับข้อเท็จจริงที่สำคัญ
 บางประการ หรือพฤติการณ์แวดล้อมอื่น ๆ ศาลอาจมีคำสั่งให้พยานพบกันศาลต้องบันทึก
 คำถามและคำตอบของพยานไว้ รวมถึงข้อเท็จจริงอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นในระหว่างพบกัน และ
 บันทึกดังกล่าวต้องไม่ปรากฏความรู้สึกนึกคิดของผู้พิพากษา เกี่ยวกับพฤติกรรมของพยาน
 คนใดคนหนึ่ง เมื่อพบกัน

ประเทศสเปน ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของสเปน ซึ่งมีขึ้นในปี
 ค.ศ. ๑๘๘๒ ได้บัญญัติคุ้มครองเรื่องการชี้ตัวไว้โดยกำหนดว่า การชี้ตัวทำโดยนำตัว

ผู้ถูกชั้วมาให้ผู้ชั้วดู โดยผู้ถูกชั้วอยู่รวมกับคนอื่น ซึ่งมีลักษณะภายนอกคล้าย ๆ กัน
ในกรณีที่ยานหลายคนจะทำการชั้วคน ๆ เดียวต้องจัดให้พยานแต่ละคนชั้วคนละเวลา
กัน และไม่ให้ผู้ชั้วสามารถติดต่อกันได้ ก่อนการชั้วจะเสร็จสิ้น ถ้ามีพยานคนเดียวแต่
จะต้องชั้วผู้ต้องหาหลายคน ให้จัดการชั้วในคราวเดียว

ตำรวจหัวหน้า เจ้าหน้าที่เรือนจำ พักคี ควร เข้ามามีส่วนในการใช้ความระมัด
ระวัง เท่าที่จำเป็น เพื่อไม่ให้ผู้ถูกจับ เปลี่ยนบุคลิกลักษณะ หรือ เสื้อผ้า อันจะทำให้การ
ชั้วยากลำบากขึ้น

ประเทศกัว เทมาลา ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของกัว เทมาลา
ก็เหมือนกับของสเปน แต่มีบทบัญญัติเพิ่มเติมอีก ๒ ประการ

ประการแรก ผู้จะทำการชั้วจะต้องถูกสอบถามก่อนชั้ว เพื่อให้ได้ความ
แน่ชัดว่า เขาได้ เห็นหรือ เคยเห็นผู้ต้องสงสัยมาก่อนจริง การสอบถามเช่นนี้จะช่วยลด
ความผิดพลาดที่จะเกิดจากการชั้วได้

ประการที่สอง ผู้ต้องสงสัยมีสิทธิจะ เลือกตำแหน่งที่อยู่ในแถวได้ ดังนั้น ผู้
ต้องสงสัยจึงสามารถ เลือกอยู่ติดกับคนที่มรูปร่างหน้าตาคล้ายคลึงกับเขาได้ ซึ่งเป็น
โอกาสที่จะทำให้มีการชั้วผิดพลาดได้ และถ้าพยานชั้วผู้ต้องสงสัยได้ถูกตั้ง
อยู่ใกล้กับคนอื่น ๆ ที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน ก็จะทำให้พยานหลักฐานจากการชั้วนั้น
มีน้ำหนักในการ รับฟังมากขึ้น

ในกรณีที่พยานชั้วผู้ต้องสงสัยจากรูปร่าง ก็จำเป็นจะต้องมีรูปภาพของผู้ต้อง
สงสัยรวมกับรูปภาพของคนอื่น ซึ่งมีลักษณะท่าทางคล้ายกันอยู่ด้วย และการชั้วจากรูปภาพ
นั้นก็คล้ายกับการชั้วในแถว

ประเทศ เม็กซิโก ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของ เม็กซิโก ๑๙๓๑
กำหนดบทบัญญัติ เรื่องการชั้วโดยวิธี Line up (เป็น เคียงคู่) ไว้โดยละเอียด
โดยกำหนดว่าการ Line up จะใช้ในกรณีที่พยานอ้างว่าไม่สามารถให้ชื่อ เสีย

เรียงนาม ภูมิลำเนา ที่อยู่หรือชื่อคนอื่น ๆ ของผู้ต้องสงสัย ได้แต่พยานอาจจำได้ถ้า เห็น
อีก หรือในกรณีที่ยืนยันว่า เขารู้จักคนนั้นและมี เหตุผลสงสัยว่าพยานไม่รู้จักจริง

ในการจัดให้มีการ Line up ก็จะต้องทำด้วยความระมัดระวังดังนี้คือ

๑. บุคคลที่จะถูกชี้ตัวต้องไม่อยู่ในลักษณะที่ปลอมแปลงร่างกาย ปิดบังหน้าตา หรือถูกเอารองรอยหรือ เครื่องหมายใด ๆ ที่จะทำให้พยานจำได้ออกไป
๒. บุคคลที่จะถูกชี้ตัวต้องอยู่พร้อมกับบุคคลอื่น ๆ ซึ่งแต่งตัวด้วยเสื้อผ้า คล้ายคลึงกัน หรือมี เครื่องหมายอย่างเดียวกัน ในขณะที่มีการ เเชิญหน้ากัน
๓. คนอื่น ๆ ที่อยู่ด้วยต้อง เป็นคนที่คล้ายคลึงกันใน เรื่องการศึกษา เชื้อชาติ และพฤติการณ์เฉพาะในเรื่องใด เรื่องหนึ่ง

โจทก์หรือผู้ต้องสงสัยอาจร้องขอให้ใช้ความระมัดระวังมากขึ้นกว่าที่กล่าว
ข้างต้น และศาลอาจอนุญาตถ้า เห็นว่าคำร้องดังกล่าวไม่ทำให้ เสียความยุติธรรมและไม่มี
เจตนาทุจริต

ผู้ต้องสงสัยอาจ เลือกตำแหน่งที่อยู่ในแถวและอาจร้องขอยุ่ นอกกลุ่มคนที่อยู่
ในชาย เป็นผู้ต้องสงสัยที่จะถูกชี้ตัวได้ ทั้งนี้โดยอยู่ในดุลพินิจของศาลที่จะพิจารณา

ผู้ที่จะชี้ตัวต้องปฏิญาณว่าจะพูดด้วยความสัตย์จริง เขาอาจถูกถามว่าจะยืนยัน
ในคำปฏิญาณดังกล่าวหรือไม่ เขารู้จักบุคคลที่เขาให้ชื่อ แท้จริง เขารู้จักบุคคลดังกล่าว
ในขณะที่กระทำผิด หรือ เขา เห็นบุคคลดังกล่าวหลังจากทำผิดไซหรือไม และ เขา เห็นที่ไหน
ทำไมถึง เห็น

พยานจะถูกจัดให้ยืนหน้าแถว และถูกขอร้องให้ตรวจผู้ต้องสงสัยอย่างพิถี
พิเคราะห หรือให้สัมผัสสัมผัสกับผู้ต้องสงสัย หรือให้บอกความแตกต่าง ความเหมือนของ
ลักษณะผู้ต้องสงสัยที่ปรากฏในขณะนั้น กับในขณะผู้ต้องสงสัยอยู่ในเวลาที่พยานอ้างว่ารู้ เห็น

๓.๓ ผลกระทบที่เกิดจากสภาพกฎหมายปัจจุบันของไทย

๓.๓.๑ ผลที่เกี่ยวกับกฎหมาย ดังได้กล่าวในตอนต้นแล้วว่า การชี้ตัวตามกฎหมายไทยนั้น ไม่มีกฎหมายกำหนดไว้อย่างชัดเจน ฉะนั้น ผลกระทบที่เกิดจากกฎหมายโดยตรงจึงไม่มี ปัญหาเกี่ยวกับการชี้ตัวในชั้นนี้คงมีเพียงว่า การชี้ตัวผู้ต้องหาที่ตำรวจจัดทำนั้น ได้กระทำขึ้นถูกต้องตามระเบียบหรือไม่ สามารถใช้อ้างเป็นพยานหลักฐานได้หรือไม่ และจะรับฟังได้เพียงใด ซึ่งจะได้พิจารณาต่อไป

๓.๓.๒ ผลที่เกี่ยวกับระเบียบ ตามระเบียบการตำรวจ เกี่ยวกับคดีว่าด้วย การชี้ตัวผู้ต้องหาที่ ๒ อยู่นี้ ได้กำหนดไว้แต่เรื่อง การชี้ตัวผู้ต้องหาออกศาลและ เป็น การชี้ตัวผู้ต้องหาในชั้นสอบสวนเท่านั้น ไม่ได้กำหนดถึงวิธีการชี้ตัวในชั้นพนักงานอัยการ หรือวิธีการชี้ตัวในชั้นศาลเอาไว้อย่างใด ทั้งนี้ที่ได้กล่าวไว้ในตอนต้นแล้วว่าระเบียบนี้ใช้บังคับแก่กับเจ้าหน้าที่ตำรวจเท่านั้น และกำหนดกฎเกณฑ์เอาไว้อย่างกว้าง ๆ ที่สำคัญคือ ระเบียบดังกล่าวไม่ได้กำหนดถึงสภาพบังคับ (Sanction) เอาไว้ว่าหากการไม่ปฏิบัติตามระเบียบดังกล่าวจะมีผล เป็นประการใด ผู้อำนวยการชี้ตัวจะได้รับโทษอย่างไร ถ้าไม่ปฏิบัติตามระเบียบนี้ เช่นก่อนมีการจัดให้ชี้ตัวผู้ต้องหา พนักงานสอบสวนซึ่งเป็นผู้ อำนวยการชี้ตัว ได้บอกกับพยานให้ชี้ตัวผู้ต้องหาโดยตรง แทนที่จะปล่อยให้พยานชี้โดยอาศัย ความจำของพยานเอง หรือพนักงานสอบสวนจัดให้ผู้ต้องหาแต่งกายลักษณะผิดแปลกแตกต่าง จากผู้ที่ยืนรวมอยู่ในแถว เพื่อ เป็นการชี้แนะให้พยานชี้ตัวผู้ต้องหา ผลที่ตามมาก็คือ การชี้ตัวผู้ต้องหาที่เกิดขึ้นโดยวิธีการที่ไม่ชอบด้วยระเบียบดังกล่าว ใช้อ้างเป็นพยานหลักฐานได้เพียงใด ซึ่งในปัญหานี้เห็นว่าถ้าฝ่ายผู้ต้องหาหรือจำเลยสามารถพิสูจน์ให้ศาลเห็นว่า การชี้ตัวเกิดขึ้นโดยวิธีการที่ไม่ชอบด้วยระเบียบดังกล่าว ซึ่งพนักงานสอบสวนทำขึ้น โดยเป็นการบังคับ ชู เชื้อ หลอกหลวงพยานแล้ว การชี้ตัวดังกล่าวย่อมไม่อาจใช้อ้างเป็นพยานหลักฐานได้ ทั้งนี้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

มาตรา ๒๒๒ นั้นเอง แต่ถ้ามีการอ้างเป็นพยานหลักฐานแล้วศาลจะรับฟัง การชี้ตัวผู้ต้องหาที่ไม่ดำเนินการตามระเบียบหรือไม่ เป็นอีกเรื่องหนึ่งซึ่งจะได้พิจารณาต่อไป

แต่ปัญหาที่กำลังประสบอยู่ก็คือ เมื่อมีการอ้างการชี้ตัวผู้ต้องหาในชั้นสอบสวนเป็นพยาน โดยมีบันทึกการชี้ตัวผู้ต้องหาว่า พยานไต่สวนผู้ต้องหาถูกต้อง ดังนั้นหากมีการปฏิเสธว่าการชี้ตัวผู้ต้องหาดังกล่าว พนักงานสอบสวนจัดทำขึ้นโดยไม่ชอบ ก็เป็นหน้าที่ของฝ่ายผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ปฏิเสธนั้น จะต้องพิสูจน์หักล้างการชี้ตัวผู้ต้องหาที่พนักงานสอบสวนจัดทำขึ้นนั้นว่า พนักงานสอบสวนทำขึ้นโดยฝ่าฝืนประมวลกฎหมายวิธีความอาญา มาตรา ๒๒๖ และไม่ถูกต้องตามระเบียบ ซึ่งก็เป็นการยากแก่ฝ่ายผู้ต้องหาหรือจำเลยที่จะหาหลักฐานมาสืบหักล้างได้ เช่นนั้น เพราะตามระเบียบดังกล่าวกำหนดให้ฝ่ายผู้ต้องหาที่ถูกชี้ตัว มีเฉพาะผู้ต้องหา เท่านั้นที่อยู่ในสถานที่ชี้ตัวร่วมกับบุคคลอื่นที่ยื่นเข้าแถว โดยไม่ได้ให้สิทธิผู้ต้องหาที่จะมีญาติพี่น้องหรือทนายความคอยสั่ง เถกเถก หารือผู้ต้องหาหรือจำเลย ไม่สามารถหาพยานมาสนับสนุนข้ออ้างของตน ที่ว่าพนักงานสอบสวนจัดทำชี้ตัวโดยฝ่าฝืนประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒๒๖ และไม่ถูกต้องตามระเบียบ ทั้ง ๆ ที่ข้ออ้างของผู้ต้องหาหรือจำเลยอาจเป็นความจริงก็ได้

๓.๔ ปัญหาเกี่ยวกับการชี้ตัวและผลที่เกี่ยวกับการรับฟัง เป็นพยานหลักฐาน

๓.๔.๑ ชั้นสอบสวน มีปัญหาเกี่ยวกับการชี้ตัวผู้ต้องหาอยู่หลายประการ กล่าวคือ

๑. ผู้ต้องหาที่ถูกชี้ตัว มีปัญหาว่าผู้ต้องหาที่มีสิทธิที่จะไม่ยอมให้ชี้ตัว ไม่ยอมให้พิมพ์ลายพิมพ์นิ้วมือ ไม่ยอมให้ตรวจ เลือด ใคหรือไม

สำหรับประเทศไทยเรา ตามที่เคยกล่าวมาแล้วว่าพนักงานสอบสวนมีหน้าที่รวบรวมหลักฐานทุกชนิด เท่าที่สามารถจะทำได้ เพื่อให้ทราบถึงข้อเท็จจริงและพฤติการณ์ต่าง ๆ อันเกี่ยวกับความผิดที่ถูกกล่าวหา และเพื่อจะรู้ตัวผู้กระทำความผิดและพิสูจน์ให้เห็นถึงความผิดอันเป็นหน้าที่ของพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๓๑ และเพื่อให้พนักงานสอบสวนปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวได้เต็มที่ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๓๒ จึงให้อำนาจพนักงานสอบสวนในการตรวจตัวผู้ต้องหา

หรือตรวจสิ่งของ หรือที่ทางอันสามารถอาจใช้ เป็นพยานหลักฐานได้ รวมทั้งกระทำภาพ
 ถ่าย แผนที่ ภาพวาด จำเลย หรือพิมพ์ลายนิ้วมือลายมือหรือลายเท้า ก็มีให้บันทึก
 รายละเอียดทั้งหลาย ซึ่งอาจจะทำให้คดีแจ่มกระจ่างขึ้น นอกจากนี้ยังมีระเบียบการ
 ตำรวจ เกี่ยวกับคดีกำหนดให้พนักงานสอบสวนจัดให้มีการชี้ตัวผู้ต้องหาได้ จึง เห็นได้ว่า
 หากพนักงานสอบสวนต้องการจัดให้มีการชี้ตัว พิมพ์ลายพิมพ์นิ้วมือ และตรวจ เลือดของ
 ผู้ต้องหา เพื่อประโยชน์ในการรวบรวมหลักฐาน พนักงานสอบสวนย่อมมีอำนาจทำได้
 และผู้ต้องหาที่ไม่มีสิทธิอันใดที่จะไม่ยอมให้ทำ ดังนั้น แมว่าผู้ต้องหาไม่ยินยอมให้กระทำ
 การดังกล่าว พนักงานสอบสวนก็มีอำนาจที่จะบังคับให้ผู้ต้องหาให้ยอมกระทำได้

ในสหรัฐอเมริกา ก็เคยเกิดปัญหาดังกล่าวนี้อีกเช่นกัน และศาลได้วินิจฉัยปัญหา
 เหล่านี้ไว้ในคดีต่าง ๆ คือ คดี Schmerber v. California ศาลวินิจฉัยว่า
 จำเลยไม่อาจยกข้อต่อสู้ เรื่องสิทธิแห่งการไม่กล่าวร้ายตนเองมาใช้อ้าง เพื่อมิให้ถูกตรวจ
 คว้าอย่าง เลือดโดยแพทย์ ตามคำสั่งของตำรวจในคดีข้อหาขับรถขณะเมาสุรา ในคดี
 Holt v. United State ศาลวินิจฉัยว่า จำเลยถูกบังคับให้แสดงแบบ เลือดได้
 ในคดี United State v. Wade ศาลวินิจฉัยว่าตำรวจมีสิทธิจัดให้พยานชี้ตัวผู้ต้องหา
 ได้ และผู้ต้องหาต้องยอมให้ถูกชี้ตัว โดยถือว่า ไม่เป็นการขัดต่อบทบัญญัติแก้ไข เพิ่มเติม
 รัฐธรรมนูญ ข้อที่ ๕ นอกจากการบังคับผู้ต้องหาพูด เช่น เกี่ยวกับที่คนร้ายพูดขณะทำ
 ผิด ก็ยอมทำได้ เพราะไม่ขัดกับบทบัญญัติดังกล่าวเช่นกัน

๒. ทนาย มีปัญหาว่า การชี้ตัวผู้ต้องหา ต้องมีทนายอยู่ด้วย
 หรือไม่

ในประเทศไทยตามระเบียบการตำรวจเกี่ยวกับคดี ซึ่งกำหนดถึง เรื่องการ
 ชี้ตัวผู้ต้องหาโดยตรง ไม่ได้กำหนดให้ทนายเข้าไป เกี่ยวข้องกับการชี้ตัวผู้ต้องหาแต่อย่างใด
 และไม่มีกฎหมายใดพูดถึง เรื่องนี้ เช่นกัน

ในทางปฏิบัติ เท่าที่ตรวจดูในสำนวนการสอบสวนของพนักงานสอบสวนที่เคย
 เสนอให้พิจารณา ก็ไม่ปรากฏในบันทึกการชี้ตัวผู้ต้องหา เลยว่ามีทนาย เข้ามา เกี่ยวข้องด้วย

ที่เป็นเช่นนี้อาจ เป็นเพราะการจำกัดให้มีการชี้ตัวผู้ต้องหา อยู่ในขั้นตอนการสอบสวนของ พนักงานสอบสวน ซึ่งพยายามรวบรวมหลักฐาน เพื่อสนับสนุนข้อกล่าวหาที่มีต่อผู้ต้องหา การที่จะให้ทนายความของผู้ต้องหา เข้าไป เกี่ยวข้องควยยอมไม่เกิดประโยชน์ต่อรูปคดี ดังนั้น ไม่ว่าจะ เป็นการชี้ตัวโดยอาศัยวิธีการทางวิทยาศาสตร์หรืออาศัยความจดจำของ พยาน จึงไม่มีทนายเข้ามา เกี่ยวข้องแต่อย่างใด

สำหรับปัญหานี้ในสหรัฐอเมริกา ศาลสูงของสหรัฐได้เคยวินิจฉัยเกี่ยวกับการ ชี้ตัวโดยอาศัยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ ว่าวิธีการทางวิทยาศาสตร์ทั้งหมดนั้น มีมาตรฐาน ของมันเองแล้ว ดังนั้น การพิสูจน์เกี่ยวกับตัวผู้กระทำความผิดโดยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ จึงไม่อยู่ในขั้นตอนสำคัญที่จะต้อง มีทนายความอยู่ควย^๑

นอกจากนี้ศาลยัง เคยตั้งข้อสงสัย เกตถึงวิธีการนี้ในการโต้เถียงกันในคดี United State v. Wade ว่าความรู้ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีนั้นก็มี เพียงพอที่จะให้จำเลยมีโอกาสอันดีที่จะต่อสู้คดีกับรัฐบาลในการพิจารณาคดีโดยวิธีตามค่าน พยานผู้เชี่ยวชาญของรัฐ และนำพยานผู้เชี่ยวชาญของจำเลยเองมา เปิดความในคดี United State v. Ash ศาลได้วินิจฉัยว่าการชี้ภาพของผู้ต้องสงสัยก็ไม่อยู่ใน ขั้นตอนสำคัญที่จะต้อง มีทนายความ แม้ว่าจะมีการใช้ เครื่องมือมาช่วยน้อยกว่าวิธีการทาง วิทยาศาสตร์ก็ตาม เพราะความรู้ทางวิทยาศาสตร์ยังมีโอกาสพอที่จะคัดค้านการชี้ตัวผิดในระหว่าง การพิจารณาคดี และภาพทั้งหมดนั้นสามารถนำมาแสดงในระหว่างการพิจารณาและชี้ตัว ใหม่ได้อีก คณะลูกขุนสามารถ เห็นสิ่งที่พยานเห็น และไม่มีอะไรที่จะ เทียบให้เห็นถึง ลักษณะเด่นของคนในรูปหรือปัจจัยอื่น ๆ ที่จะสื่อให้เห็นว่ามีอะไรที่ เค้นหาค้นขึ้นในการแสดง

^๑ Hazel B. Keper, Introduction to the Criminal Justice

System. (West Publishing Co, 1972), pp. 263 - 266.

ควรรูปภาพ นอกจากนั้นจำเลยก็ได้แสดงตัวขณะที่ให้ประจักษ์ยานตรวจรูป วิธีพิจารณา
ก็มีได้บังคับว่า การที่ตรวจรูปภาพจำเป็นจะต้องมีทนายความอยู่ด้วย

ส่วนการชี้ตัวโดยวิธีการปั้นเคียงคู่ (Line up) นั้น สหรัฐอเมริกาได้แยก
พิจารณาออกเป็น ๒ ขั้นตอน กล่าวคือ ใ้จัดให้มีการ Line up ก่อนผู้ต้องหาถูก
ฟ้องหรือเมื่อมีการฟ้องคดีแล้ว ถ้าจัดให้มีการ Line up ก่อนผู้ต้องหาฟ้อง ซึ่ง
ก็คล้ายกับอยู่ในชั้นสอบสวนของไทยเรา ก็ไม่ต้องมีทนายความเข้ามาร่วมด้วยแต่อย่างใด
แต่ถ้าจัดให้มีการ Line up เมื่อมีการฟ้องคดีแล้วต้องให้มีทนายความอยู่ด้วย ซึ่ง
ในเรื่องนี้ศาลได้วินิจฉัยไว้ในคดี United State v. Wade โดยวางหลักเกณฑ์
ว่าถ้าผู้ต้องหาถูกจัดให้พยานชี้ตัว (Line up) โดยผู้ต้องหาไม่มีทนายอยู่ด้วยในขณะที่
ผู้ต้องหาไม่มีสิทธิจะมีทนายอยู่ด้วยคือ หลังจากผู้ต้องหาฟ้องศาลแล้ว ถือว่าเป็นการชี้
ตอบหมิ่นผู้ใดแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ ข้อที่ ๖ ที่ว่า จำเลยมีสิทธิที่จะให้ทนายความ
แก่ทางคดีให้ การที่จำเลยไม่มีทนายอยู่ด้วย อาจทำให้จำเลยต้องเสียสิทธิในการ
พิจารณาคดีอย่างยุติธรรม^๑

๓. ปัญหาเรื่องสถานที่ที่มีปัญหาว่าจำเป็นหรือไม่ ที่พนักงานสอบสวน
ต้องจัดให้มีการชี้ตัวผู้ต้องหา เฉพาะที่สถานีตำรวจ

ในประเทศไทยตามระเบียบการตำรวจ เกี่ยวกับคดีไม่ได้จำกัดว่าการชี้ตัว
ผู้ต้องหาต้องกระทำเฉพาะที่สถานีตำรวจเท่านั้น^๒ ในทางปฏิบัติพนักงานสอบสวน
อาจนำตัวผู้กล่าวหาหรือพยานไปชี้ตัวผู้ต้องหาที่เรือนจำก็ได้ หากผู้ต้องหาซึ่งอยู่ที่
เรือนจำ ซึ่งในกรณีเช่นนี้อาจเกิดขึ้นได้เมื่อผู้กล่าวหาหรือพยานไม่อาจชี้ตัวผู้ต้องหา

^๑ Yale Kamisar, Wayne R. La Fave, Jorold H Isreal, Modern Criminal Procedure Cases Comments and Questions, pp. 560 - 563.

^๒ ระเบียบการตำรวจเกี่ยวกับคดีข้อ ๒๒๐.

ขณะที่ถูกควบคุมอยู่ที่สถานีตำรวจได้ เช่นผู้กล่าวหาหรือพยานคดีถูกระงับอยู่หรือป่วย จึงไม่สามารถชี้ตัวในขณะนั้นได้ การชี้ตัวผู้ต้องหาที่เรือนจำขณะที่ผู้ต้องหาถูกควบคุมตัวอยู่ในเรือนจำนั้น ไม่มีระเบียบกำหนดไว้ว่าจะต้องทำอะไร ในทางปฏิบัติพนักงานสอบสวนจะขอความร่วมมือจากเจ้าหน้าที่เรือนจำให้นำตัวผู้ต้องหาพร้อมด้วยผู้ถูกควบคุมอยู่ในเรือนจำอื่น ๆ ซึ่งมีลักษณะคล้ายคลึงกับผู้ต้องหาจำนวน ๕ - ๖ คน มาขึ้นเขาดงเพื่อให้ชี้ตัว มีข้อสงสัยเกิดอยู่ประการหนึ่งว่า การชี้ตัวผู้ต้องหาในเรือนจำนี้ ผู้กล่าวหาหรือพยานอาจชักนัยได้ง่ายเพราะผู้ต้องหามักจะมีรูปร่างหน้าตา เปลี่ยนไปจากเดิม เช่นทรงผม เปลี่ยนไป เนื่องจากต้องถูกตัดผมสั้น เกรียนตามระเบียบของ เรือนจำด้วยเหตุนี้ การชี้ตัวผู้ต้องหาในเรือนจำจึงไม่นิยมทำกันเพราะกลัวการผิดพลาดดังกล่าว

สำหรับในสหรัฐอเมริกา ศาลส่วนใหญ่ไม่ได้จำกัดสถานที่ชี้ตัวให้แน่นอนตายตัว การนำตัวผู้ต้องหาไปยังสถานที่เกิดเหตุเพื่อการชี้ตัว รวมทั้งการนำตัวผู้ต้องหาไปโรงพยาบาล เพื่อให้ผู้กล่าวหาซึ่งได้รับบาดเจ็บด้วย ก็ได้รับการยอมรับจากศาล^๑

การรับฟัง เกี่ยวกับการชี้ตัวผู้ต้องหาหรือจำเลยในฐานะ เป็นพยานหลักฐาน การชี้ตัวผู้ต้องหาที่จัดทำขึ้นในชั้นสอบสวนนี้ หากใดผิด เป็นประการใด ย่อมใช้อ้างเป็นพยานหลักฐานได้ ส่วนจะรับฟังได้ เพียงใดก็ต้องพิจารณาว่าจะรับฟังในชั้นไหน

ในชั้นพนักงานอัยการ พยานหลักฐานที่พนักงานสอบสวนได้รวบรวมมาในสำนวนสอบสวนพนักงานอัยการจะพิจารณาโดยละเอียดก่อนจะมีความเห็นสั่งสำนวน ถ้าในสำนวนใดมีหลักฐานเกี่ยวกับการชี้ตัวผู้ต้องหาซึ่งก็ถือเป็นหลักการชี้ตัวผู้ต้องหาที่พนักงานสอบสวนเป็นผู้จัดทำ พนักงานอัยการก็จะพิจารณามันที่หลักการชี้ตัวผู้ต้องหานี้ว่าผู้กล่าวหาหรือพยานสามารถชี้ตัวผู้ต้องหาได้ถูกต้องหรือไม่ และจะถือผลการชี้ตัวผู้ต้องหา เป็นอันยุติตามมันที่นั่น คั้งนั้น

^๑ Daniel E. Murray, The Criminal Line up at Home and Abroad, pp. 611 - 612.

การชี้ตัวผู้ต้องหาจึงมีผลต่อการสังเกตของพนักงานอัยการโดยตรง ในทางปฏิบัติหากผู้กล่าวหาหรือพยานสามารถชี้ตัวผู้ต้องหาได้ถูกต้อง พนักงานอัยการก็มักจะมีความเห็นสั่งฟ้องผู้ต้องหาเสมอ

ในชั้นศาล การชี้ตัวผู้ต้องหาที่พนักงานสอบสวนจัดทำขึ้น จะให้ศาลรับฟังได้แค่ไหน เพียงใดนั้น มีหลักปรากฏในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒๒๗ ซึ่งว่าด้วยหลักการรับฟังพยานของศาลว่า

"ให้ศาลใช้ดุลพินิจวินิจฉัยชี้ว่าพยานหลักฐานทั้งปวง อบอุ่น พิพากษาลงโทษ จนกว่าจะแน่ใจว่า มีการกระทำผิดจริงและจำเลยเป็นผู้กระทำผิดนั้น

เมื่อมีความสงสัยตามสมควรว่า จำเลยได้กระทำผิดหรือไม่ ให้ยกประโยชน์แห่งความสงสัยนั้นให้จำเลย"

จึงกล่าวได้ว่า การชี้ตัวผู้ต้องหา ซึ่งพนักงานสอบสวนจัดทำขึ้น ไม่ผูกพันให้ศาลจะต้องรับฟังยุติตามนั้น ศาลมีอำนาจใช้ดุลพินิจได้โดยศาลจะพิจารณาจากพยานหลักฐานต่าง ๆ ที่เข้ามาในการพิจารณาคดี

ดังนั้น การชี้ตัวผู้ต้องหาในชั้นสอบสวน แม้ได้ความว่าพยานชี้ตัวผู้ต้องหาได้ถูกต้องและกระทำขึ้นโดยมิเป็นการฝ่าฝืนประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒๒๖ คือพยานช่วยความบริสุทธิ์ใจของพยานเอง มีชี้ตัวผู้ต้องหาได้ถูกต้อง เพราะถูกบังคับ ชู เชิญ หลอกลวง ทั้งได้กระทำตามระเบียบทุกประการแล้วก็ตาม ศาลก็ยังไมฟัง เป็นยุติตามนั้น แต่ศาลจะพิจารณาจากคำเบิกความของพยานชั้นศาล เป็นหลักว่า ถ้อยคำของพยานน่าเชื่อถือเพียงใด

แต่อย่างไรก็ตามการที่พยานชี้ตัวผู้ต้องหาได้ถูกต้องมาแล้วในชั้นสอบสวน และเมื่อถึงชั้นศาลพยานก็เบิกความยืนยันอีกว่า ผู้ต้องหาคือผู้กระทำความผิด อาจมีผลต่อการเชื่อถือในคำเบิกความของพยานได้

ในกรณีที่พนักงานสอบสวนจัดให้มีการชี้ตัวผู้ต้องหาโดยฝ่าฝืนระเบียบ เมื่อคดีถึงชั้นศาล หลักฐานที่ได้จากการชี้ตัวผู้ต้องหาที่ยังคงอยู่ในดุลพินิจของศาลว่า จะรับฟังได้หรือไม่ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒๒๗ นั้นเอง

๓.๔.๒ ชั้นอัยการ ตามที่กล่าวมาในบทที่ ๒ แล้วว่า การดำเนินคดีในชั้นพนักงานอัยการ ได้เริ่มเมื่อพนักงานอัยการรับสำนวนการสอบสวนจากพนักงานสอบสวน จากนั้นก็จะทำการตรวจสอบความสมบูรณ์ของสำนวนสอบสวน โดยพิจารณาจากข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานต่าง ๆ ที่ปรากฏในสำนวนสอบสวน แล้วจึงมีความเห็นสิ่งคดีอย่างใดอย่างหนึ่งคือ ควรสั่งฟ้อง สั่งไม่ฟ้อง งดการสอบสวน สั่งสอบสวนเพิ่มเติม จะเห็นได้ว่าพนักงานอัยการ เข้ามา เกี่ยวข้องกับคดีเมื่อพนักงานสอบสวนได้สอบสวนเสร็จแล้ว เพราะตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของเราที่ใช้อยู่ปัจจุบันนี้ไม่ได้กำหนดให้พนักงานอัยการมีอำนาจสอบสวนคดีแต่อย่างใด ทั้งนี้เนื่องจากกฎหมายได้แยกการสอบสวนคดีกับการฟ้องร้องคดีออกจากกันโดยเด็ดขาด

การที่กฎหมายกำหนดให้มีการแยกอำนาจการสอบสวนคดีกับอำนาจการฟ้องร้องคดีออกจากกันโดยเด็ดขาด และกำหนดให้มีผู้ใช้อำนาจดังกล่าวแยกกัน โดยพนักงานสอบสวน เป็นผู้ใช้อำนาจสอบสวนและพนักงานอัยการ เป็นผู้ใช้อำนาจฟ้องร้องคดีนั้น เหตุผลอาจ เป็น เพราะกฎหมายต้องการให้พนักงานอัยการวางตัว เป็นกลางในการดำเนินคดีอาญา โดยเกรงว่าหากให้อัยการ เข้าร่วมในการสอบสวนตั้งแต่ต้น จะทำให้มีความปักใจว่าผู้ต้องหากระทำผิดหรือไม่กระทำผิดตามที่ถูกกล่าวหา และในชั้นพิจารณาสั่งฟ้องหรือสั่งไม่ฟ้อง ความรู้สึกดังกล่าวก็จะผูกพันอยู่ จึงไม่ควรให้อัยการ เข้าร่วมการสอบสวน แต่ให้ทำหน้าที่เป็นผู้กลั่นกรองสำนวนโดยเฉพาะ^๑

^๑ สุจินต์ ทิมสุวรรณ, กรมอัยการกับการดำเนินคดีให้แก่วินิจฉัย จัดพิมพ์โดยศูนย์บริการเอกสารและวิชาการ กองวิชาการ กรมอัยการ ๒๕๒๕, หน้า ๗๑.

เมื่อพนักงานอัยการไม่มีอำนาจในการสอบสวนคดี การชี้ตัวผู้ต้องหาในชั้นพนักงานอัยการจึงไม่มี คงปล่อยให้ เป็น เรื่องของพนักงานสอบสวนโดยเฉพาะ พนักงานอัยการจะทำได้ก็ เพียงแต่พิจารณาหลักฐานที่พนักงานสอบสวนจัดทำมา ซึ่งหลักฐานการชี้ตัวผู้ต้องหาที่พนักงานสอบสวนทำขึ้นก็คือ บันทึกการชี้ตัวผู้ต้องหาและในบางคดีอาจจะ มีรูปถ่ายของพยานขณะชี้ตัวผู้ต้องหาด้วย ในบันทึกการชี้ตัวผู้หา นั้น ส่วนมากก็จะปรากฏชื่อพยาน ผู้ต้องหาที่ถูกชี้ สถานที่จัดให้มีการชี้ ซึ่งส่วนมากจะทำที่สถานีตำรวจน้อยครั้งจะทำที่อื่น เช่นกรณีผู้ต้องหา เป็นทหารอาจทำที่ค่ายทหาร หรือผู้ต้องหาถูกควบคุมอยู่ในเรือนจำก็จะทำที่ เรือนจำ วันเวลาที่ชี้ ลายมือชื่อของผู้ต้องหา พยานที่ชี้ และพนักงานสอบสวนผู้จัดให้มีการชี้ตัว สำหรับบุคคลอื่นที่ยื่นอยู่ในแถวร่วมกับผู้ต้องหา เพื่อให้พยานชี้ตัวนั้น ชื่อความในบันทึกที่มีคง เป็นเพียงว่ามีจำนวนบุคคลดังกล่าวกี่คนเท่านั้น ส่วนชื่อนามสกุลจะไม่มีการบันทึกไว้ ที่เป็นเช่นนี้อาจ เป็นเพราะในระเบียบการตำรวจว่าด้วยเรื่อง การชี้ตัวผู้ต้องหา มิได้บังคับว่าต้องแจ้งให้ทราบถึงชื่อนามสกุลของบุคคลดังกล่าวด้วย

ในการพิจารณาส่วนการสอบสวนที่มีบันทึกการชี้ตัวผู้หา รวมอยู่ในส่วนนั้น เมื่อพนักงานอัยการ เห็นว่าบันทึกดังกล่าวแสดงว่าพยานชี้ตัวผู้ต้องหาได้ถูกต้อง พนักงานอัยการก็จะใช้อ้าง เป็นหลักฐานประการหนึ่งที่ทำให้ต้องมีความเห็นสั่งฟ้องคดี แก่ผู้ต้องหาและชี้ เป็นพยาน เอกสารอ้างส่งศาลต่อไป แต่ถ้ามักบันทึกการชี้ตัวนั้นแสดงว่าพยานชี้ตัวผู้ต้องหาผิดหรือไม่ ยอมรับโดยอ้างว่าจำไม่ได้ว่าคนไหนในแถวคือคนร้าย พนักงานอัยการก็จะอ้างผลการชี้ตัวนั้น เป็นหลักฐานสั่ง ไม่ฟ้องผู้ต้องหา

ในบางคดีพนักงานสอบสวนไม่ได้จัดให้มีการชี้ตัวผู้ต้องหา แต่พนักงานอัยการเห็นว่าถ้าพนักงานสอบสวนจัดให้มีการชี้ตัวผู้ต้องหาแล้ว จะทำให้ได้ข้อเท็จจริงกระจ่างชัดขึ้น เช่นในคดีที่เกิดเหตุ ซึ่งผู้กล่าวหาหรือพยานจำคนร้ายได้แต่ทราบ เฉพาะชื่อไม่ทราบ นามสกุล หรือทราบ เฉพาะชื่อเล่น ตำรวจไต่ถามคนก็กับบุคคลดังกล่าวในฐานะผู้ต้องหา และมีความเห็นสั่งฟ้องแต่ผู้ต้องหาหลบหนี จึงได้แต่ออกหมายจับไว้ ต่อมา เป็นเวลานานถึงจับผู้ต้องหาได้ และส่งตัวผู้ต้องหามาให้พนักงานอัยการดำเนินคดี เมื่อพนักงานอัยการ

ตรวจพบว่าพนักงานสอบสวนยังไม่ได้จัดให้พยานผู้ต้องหา ซึ่งอาจทำให้เกิดข้อสงสัยได้ว่าผู้ต้องหาจะเป็นคนเดียวกับคนร้ายที่พยานเห็นหรือไม่ พนักงานอัยการก็จะสั่งให้สอบสวนเพิ่มเติมโดยให้พนักงานสอบสวนจัดให้พยานผู้ต้องหา แล้วให้ส่งผลการสอบสวนเพิ่มเติมขึ้นไปยังพนักงานอัยการ เพื่อพิจารณาสิ่งคดีต่อไป^๑

การชี้ตัวผู้ต้องหา ในชั้นสอบสวนไม่ว่าโดยวิธีอาศัยความจดจำของพยานหรือวิธีการทางวิทยาศาสตร์ ย่อมใช้ เป็นพยานหลักฐานและมีน้ำหนักต่อการพิจารณาสิ่งฟ้อง และสิ่งไม่ฟ้องคดีของพนักงานอัยการ เป็นอย่างมาก เพราะพนักงานอัยการจะพิจารณาข้อเท็จจริงจากพยานหลักฐานที่สอบสวนมา และหากไม่มีข้อพิรุธสงสัยแล้ว มักจะฟังข้อเท็จจริงยุติตามที่สอบสวนมานั้น

ปัญหา เรื่องการชี้ตัวผู้ต้องหาที่เกิดขึ้นในชั้นพนักงานอัยการก็คือ พนักงานอัยการไม่ทราบว่า การชี้ตัวที่พนักงานสอบสวนได้ทำมานั้น ได้กระทำโดยวิธีการที่ชอบด้วยระเบียบของกรมตำรวจหรือไม่ ทั้งนี้เพราะพนักงานอัยการไม่ได้เข้าไปร่วมในการสอบสวนด้วยนั่นเอง จึงมีบางครั้งที่พนักงานอัยการส่งคดีไปโดยอาศัยบันทึกการชี้ตัวผู้ต้องหา ซึ่งเกิดจากการที่พนักงานสอบสวนจัดให้มีการชี้ตัวโดยไม่เป็นธรรม และทำสืบพยานประกอบบันทึกการชี้ตัวผู้ต้องหากงกล่าวต่อศาล โดยจำเลยไม่สามารถหาหลักฐานมาหักล้างบันทึกนั้นได้ มีผลทำให้ผู้บริสุทธิ์ต้องติดคุกมาแล้วก็หลายราย

๓.๔.๓ ชั้นศาล การชี้ตัวในชั้นศาลของไทยมิได้เฉพาะการชี้ตัวจำเลย ซึ่งอยู่ในห้องพิจารณาคดี อันเป็นวิธีปฏิบัติที่พนักงานอัยการโจทก์ใช้ เมื่อเวลานำพยานเข้าเบิกความในศาล ทั้งนี้เพื่อให้ศาลมั่นใจและเชื่อว่าจำเลยนี้คือคนร้ายที่ทำผิดจริงตามฟ้อง และพยานที่จะเป็นผู้ชี้ตัวจำเลยในชั้นศาลนี้ ส่วนมากก็คือพยานที่เคยชี้ตัวจำเลยมาก่อนนี้ ขณะที่จำเลยเป็นผู้ต้องหาในชั้นสอบสวน

การชั่งตัวจำเลยในชั้นศาล เป็นการชั่งที่ไม่มีกำหนดไว้ในกฎหมายหรือระเบียบ
ใด ๆ ทั้งสิ้น และมีลักษณะเป็นการชั่งเน่าพยานเป็นอย่างมาก เพราะก่อนที่พยานจะชั่งตัว
จำเลยนั้น พยานมีโอกาสได้พบหน้าจำเลยเสียก่อน แล้วในขณะที่พยานนั่งรอที่จะเบิกความ
ทั้งขณะที่ชั่งตัวจำเลยก็นั่งอยู่ที่หนึ่งของจำเลยซึ่งจัดไว้โดยเฉพาะ ไม่ให้ปะปนกับที่นั่ง
ของบุคคลอื่น และที่สำคัญที่สุดคือจำเลยจะถูกใส่กุญแจมือหรือไม่ก็ถูกตีไซ้ทรวน ซึ่งบุคคล
โดยทั่วไปก็เข้าใจได้ว่าเป็นลักษณะของจำเลยที่ศาล โอกาสที่พยานจะชั่งตัวจำเลยผิด
จึงไม่ค่อยมี แต่อย่างไรก็ตาม บางครั้งพยานก็อาจจะชั่งตัวจำเลยผิดได้ ซึ่งกรณีนี้จะเกิด
ขึ้นในคดีที่มีจำเลยหลายคน ซึ่งเวลาจำเลยนั่งอยู่ที่หนึ่งของจำเลยอาจจะมองดูคล้าย ๆ
กัน เพราะจำเลยแต่ละคนตัดผมทรงเดียวกัน และจำเลยอาจมีรูปร่าง เปลี่ยนแปลง ไปจาก
เดิม ทำให้พยานชั่งตัวจำเลยผิดคนได้

ส่วนการที่พยานชั่งตัวจำเลยในชั้นศาลนี้ จะรับฟัง เป็นพยานหลักฐานได้เพียงใด
นั้น แยกพิจารณาได้ ๒ กรณีคือ

๑. ถ้าพยานชั่งตัวจำเลยได้ถูกต้อง ก็จะมีผล เป็นการโน้มน้าวจิตใจศาลให้
คล้อยตามคำเบิกความของพยาน โดยศาลจะพิจารณาถึงคำเบิกความของพยานโจทก์
เป็นข้อสำคัญว่าน่า เชื่อเพียงใด ถ้าศาลเห็นว่าจากคำเบิกความของพยานโจทก์ฟังได้ชัด
ว่าในขณะที่เกิด เหตุพยานสามารถจำคนร้ายได้แม่นยำและคนร้ายนั้นคือจำเลยนี้ การที่
พยานชั่งตัวจำเลยในศาลถูกต้อง ก็เป็นการโน้มน้าวจิตใจศาลให้ เชื่อยิ่งขึ้นว่าจำเลยนี้คือ
คนร้ายแน่

การที่พยานชั่งตัวจำเลยในศาลนี้ ขณะที่ เบิกความว่า จำเลยนี้คือคนร้ายในคดีนี้
นั้น ปัญหาว่าคำเบิกความของพยานดังกล่าวนี้รับฟัง เป็นพยานหลักฐานได้หรือไม่

ในเรื่องนี้มีนักกฎหมายได้อธิบายว่า การที่พยานเบิกความว่าจำเลยที่นั่งอยู่
ในศาลคือคนเดียวกับกับคนร้ายที่พยานเห็นที่เกิดเหตุ นั้น เป็นการที่พยานให้ความเห็น
ในความคล้ายกัน หรือ เหมือนกันของตัวบุคคล ซึ่งเป็นความเห็นของบุคคลธรรมดา ที่

ยอมให้ศาลรับฟัง เป็นพยานหลักฐานได้ อันเป็นข้อยกเว้นหลัก เรื่องการไม่ยอมรับฟังความเห็นของบุคคลธรรมดา^๑ ซึ่งตามปรกติศาลจะไม่ยอมให้พยานออกความเห็น เพราะถ้ารับฟังความเห็นของพยานแล้ว จะได้ความเห็นที่ผิดแปลกแตกต่างกัน หาข้อยุติไม่ได้ กฎหมายจึงให้ศาล เป็นผู้ออกความเห็นสรุปสำนวนพิจารณาพิพากษาคดี

แต่สำหรับกรณีนี้ศาลยอมรับฟัง เพราะสิ่งที่พยานจะเบิกความนั้น เป็นข้อเท็จจริงที่พยานไม่อาจพุก่ให้ศาลเข้าใจได้ นอกจากจะใช้วิธีสรุปข้อเท็จจริงตามความคิดเห็นของพยาน

๒. ถ้าพยานซึ่งตัวจำเลยในศาลผิด จะมีผลต่อรูปคดี เป็นอย่างมาก โดยจะทำให้ศาลเกิดความสงสัยว่าจำเลยอาจไม่ใช่คนร้าย เพราะถ้าใช่คนร้ายจริงแล้ว พยานน่าจะจำได้ และตัวจำเลยได้ถูกต้อง ซึ่งถ้าโจทก์ไม่มีพยานอื่นมาสู้ให้ศาลหายสงสัยแล้ว ศาลอาจจะพิพากษายกฟ้องโจทก์ได้

จึงเห็นได้ว่าการที่พยานซึ่งตัวจำเลยผิดนั้น จะมีผลต่อรูปคดีมากกว่าการที่พยานซึ่งตัวจำเลยได้ถูกต้อง

๓.๕ ข้อขัดข้อง เกี่ยวกับการชี้ตัวในการดำเนินคดี

^๑ ประมุข สุวรรณศรี, คำอธิบายกฎหมายลักษณะพยาน (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์นิติบรรณการ, ฉบับพิมพ์ครั้งที่ ๗ พ.ศ. ๒๕๑๗), หน้า ๑๓๓ - ๑๓๔.

แหว ยอดพุง, กฎหมายลักษณะพยานหลักฐาน (ธนบุรี : โรงพิมพ์สุทธิสารการพิมพ์, ๒๕๐๘), หน้า ๑๑๓.

เข็มชัย ชูติวงศ์, คำอธิบายโดยย่อในเรื่องกฎหมายลักษณะพยาน เล่ม ๑ หน้า ๑๓๓.

๓.๕.๑ พยานที่ตัวชั้นสอบสวนแต่ไม่ยอมชี้ตัวชั้นศาล อาจมีกรณีเกิดขึ้นได้ว่า ในส่วนการสอบสวนปรากฏว่ามีบันทึกการชี้ตัวผู้ต้องหาที่แสดงว่าพยานได้ชี้ตัวผู้ต้องหา ถูกต้องแต่ครั้นเมื่อผู้ต้องหาถูกฟ้อง เป็นจำเลยชั้นศาล ซึ่งพยานต้องมา เบิกความต่อหน้า ศาลแล้ว พยานกลับไม่ยอมชี้ตัวจำเลย ดังนั้น ผลจะเป็นประการใด ตามปัญหาที่เกิดขึ้นนี้อาจ เป็นไปได้ว่าพยานผู้นั้นไม่เคยไปชี้ตัวจำเลยในชั้นสอบสวนเลย หากแต่พนักงานสอบสวน ได้ทำหลักฐานขึ้นเองว่ามี การชี้ตัวจำเลยในชั้นสอบสวน หรือพยานเคยชี้ตัวจำเลยในชั้นสอบสวนจริงตามบันทึก หากแต่ที่ไม่ยอมชี้ชั้นศาล เพราะอยากช่วยเหลือจำเลยหรืออาจ ถูกข่มขู่จากฝ่ายจำเลยจนกลัวไม่ยอมชี้ก็เป็นได้

ในกรณีนี้หากได้ความว่าพยานไม่เคยชี้ตัวจำเลยในชั้นสอบสวน บันทึกการชี้ตัว ที่พนักงานสอบสวนจัดทำขึ้นย่อมไม่อาจรับฟังเพื่อลงโทษจำเลยได้ ปัญหาอยู่ที่ว่าเราจะทราบความจริงนั้นอย่างไร เพราะพนักงานสอบสวนก็คงต้องยืนยันว่าพยานได้ชี้ตัวผู้ต้องหาจริงตามบันทึก เพราะแม้ว่าความจริงพยานจะไม่เคยชี้ตัวผู้ต้องหาก่อนเลย พนักงานสอบสวนก็คงจะไม่กล้ารับ เนื่องจากกลัวถูกดำเนินคดีฐานทำหลักฐานเท็จ

สำหรับกรณีที่พยานเคยชี้ตัวจำเลยมาก่อนตามบันทึกการชี้ตัว แต่ที่ไม่ยอมชี้ตัวจำเลยในชั้นศาล เพราะอยากช่วยเหลือจำเลยไม่ให้ถูกลงโทษ หรือเป็นเพราะกลัวที่ฝ่ายจำเลยข่มขู่ ดังนั้นคำให้การของพยานและบันทึกการชี้ตัวจำเลยชั้นสอบสวนก็เป็นเพียงพยานบอกเล่า ไม่มีน้ำหนักพอจะฟังลงโทษจำเลย แต่ศาลอาจฟังประกอบพยานอื่นเพื่อลงโทษจำเลยได้

๓.๕.๒ ไม่ได้ตัวพยานที่ตัวชั้นสอบสวนมา เบิกความชั้นศาล กรณีเกิดขึ้นได้ เมื่อพนักงานสอบสวนไม่สามารถติดตามหาตัวพยานมา เบิกความชั้นศาล ผลคือศาลจะสั่ง ทัศนพยานปากนี้ของโจทก์เสีย ส่วนคำให้การของพยานในชั้นสอบสวน และบันทึกการชี้ตัว ที่แสดงว่าพยานเคยชี้ตัวจำเลย ก็ถือว่าเป็นพยานบอกเล่า ซึ่งในตัวของมันเอง ไม่สามารถ ฟังลงโทษจำเลยได้ ศาลจะฟังได้เพียงประกอบพยานอื่นเท่านั้น

๓.๖ การตรวจพิสูจน์พยานที่ได้ทำการชี้ตัว

เมื่อได้ชี้ให้พยานชี้ตัวผู้ต้องหาแล้ว หากพยานชี้ตัวผู้ต้องหา ได้ถูกต้องก็ดี หรือไม่ยอมชี้ตัวผู้ต้องหาโดยอ้างว่าจำคนร้ายไม่ได้แล้วก็ดี ปัญหาว่า เราจะตรวจพิสูจน์ ได้อย่างไรว่าพยานได้ชี้โดยบริสุทธิ์ใจหรือไม่ยอมชี้โดยจำคนร้ายไม่ได้จริง

ในเรื่องนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอที่ควรพิจารณาประกอบการวินิจฉัยคือ

๑. คำให้การของพยานเอง โดยเราควรดูจากคำให้การของพยานที่ พนักงานสอบสวนได้สอบปากคำและบันทึกไว้ในเบื้องต้น ซึ่งในคำให้การของพยานนั้น ปกติพนักงานสอบสวนจะสอบไว้ประเด็นหนึ่งว่า พยานจำคนร้ายได้หรือไม่ ถ้าในคำ ให้การนั้นพยานยืนยันว่า จำคนร้ายได้ และสามารถระบุตำแหน่งรูปพรรณของคนร้ายให้ พนักงานสอบสวนทราบแล้ว เมื่อพยานชี้ตัวผู้ต้องหาโดยยืนยันว่าผู้ต้องหาคือคนร้าย เราก็สามารถตรวจสอบได้ในเบื้องต้นว่าผู้ต้องหานี้ใช่คนร้ายจริงตามที่พยานยืนยันหรือไม่ โดยดูจากรูปร่างลักษณะของผู้ต้องหว่าตรงตามคำนิรूपพรรณของคนร้ายที่พยานระบุไว้ใน คำให้การของพยานหรือไม่ ซึ่งถ้าตรงกันก็น่าเชื่อว่าพยานนี้ชี้ตัวโดยบริสุทธิ์ใจ แต่ถ้า ไม่ตรงกันก็อาจแสดงว่าพยานชี้ผู้ต้องหาว่า เป็นคนร้ายได้ถูกต้อง เพราะอาศัยการชี้แนะ จาก เจ้าพนักงานตำรวจ

แต่วิธีการตรวจพิสูจน์เช่นนี้ ก็มีข้อที่ควรคำนึงถึงอยู่ว่า กาลเวลายอมทำให้ รูปร่างของบุคคล เปลี่ยนแปลงได้ ดังนั้น หากมีการจับตัวคนร้ายได้หลังจากเกิด เหตุ เป็นเวลานาน และรูปร่างของคนร้ายเปลี่ยนไป อาจก่อให้เกิดปัญหาแก่พยานในการ ชี้ตัวและการตรวจพิสูจน์พยานที่ได้ทำการชี้ตัวแล้วได้

ในกรณีที่พยานไม่ยอมชี้ตัว โดยอ้างว่าจำคนร้ายไม่ได้แล้ว เราก็ควรพิจารณา ดูจากคำให้การของพยานในชั้นสอบสวนดังกล่าวมาแล้ว เช่นกัน ถ้าปรากฏว่าหลังจาก เกิด เหตุเป็น เวลานานถึงจับผู้ต้องหาได้ และชี้ให้ทำการชี้ตัว พยานก็อาจจำคนร้าย ไม่ได้จริง ๆ แต่ปรากฏว่าในคำให้การของพยานระบุชี้ว่าพยานจำคนร้ายได้

สามารถระบุรายละเอียดเกี่ยวกับคำนี้ รูปพรรณของคร้ายกับพนักงานสอบสวนและ
 อดีตนายกให้สัมภาษณ์ไว้ เป็นเวลาไม่นานนับจาก เกิด เหตุ ซึ่งปกติแล้วพยานน่าจะยังคงจำ
 คร้ายได้ แต่พยานกลับไม่ยอมรับ โดยอ้างว่าจำคร้ายไม่ได้ ดังนั้นจะมีพยาน
 อย่างเกี่ยวกับพยาน เช่นพยานอาจกลัวอิทธิพลของผู้ต้องหา หรือพยานกับผู้ต้องหาตกลงกัน
 ได้ ไม่ต้องการเอาเรื่องอีกต่อไป จึงไม่ยอมรับ

๒. การเรียกพยานมาซักถาม จะใช้ในพื้นที่พนักงานอัยการ กล่าวคือ เมื่อ
 พนักงานสอบสวนเสนอส่วนการสอบสวนมาให้พนักงานอัยการพิจารณา และพนักงาน
 อัยการตรวจดูคำให้การของพยานและบันทึกหลักฐานการชี้ตัวผู้ต้องหาที่พนักงานสอบสวน
 จัดทำขึ้น เห็นว่ามีข้อสงสัยเกี่ยวกับการชี้ตัวผู้ต้องหาของพยาน พนักงานอัยการมีอำนาจ
 ที่จะเรียกพยานมาซักถาม^๑ โดยวิธีการสั่งให้พนักงานสอบสวนนำพยานมาให้ ซึ่ง
 วิธีการนี้จะทำให้พนักงานอัยการทราบรายละเอียดต่าง ๆ จากพยานโดยตรง และสามารถ
 นำไปประกอบการใช้ดุลพินิจสั่งคดีได้

ในบางครั้งพนักงานอัยการอาจไม่มีโอกาสที่จะใช้วิธีนี้ เพราะบางครั้งพนักงาน
 สอบสวนส่งส่วนสอบสวนเสนอความเห็นควรสั่งฟ้องผู้ต้องหาให้พนักงานอัยการพิจารณา
 อย่างรีบด่วน ซึ่งปกติมักเรียกกันว่าส่วนฟ้องด่วน กล่าวคือ เหลือเวลาผู้ต้องหาจะครบ
 กำหนดเวลาฝากขังศาลครั้งสุดท้ายอีกวันหรือสองวัน นับจากวันที่ส่งส่วนมาถึงพนักงาน
 อัยการ ทำให้พนักงานอัยการต้องรีบพิจารณาสำนวนและวินิจฉัยสั่งคดี ซึ่งอย่างช้าต้อง
 สั่งคดีในวันครบกำหนดเวลาฝากขังผู้ต้องหา เพราะมิฉะนั้นถ้าพนักงานอัยการมีความเห็น
 สั่งฟ้องและไม่ได้ยื่นฟ้องผู้ต้องหาต่อศาลในวันครบกำหนดฝากขังแล้ว ศาลจะส่งปล่อย
 ผู้ต้องหาไป ทำให้ยากที่จะติดตามตัวผู้ต้องหามาฟ้องได้ ดังนั้น หากพนักงานอัยการจะใช้
 วิธีเรียกพยานมาซักถามแล้ว พนักงานสอบสวนอาจไม่สามารถติดตามนำพยานมาพบพนักงาน
 อัยการทันกำหนดเวลาดังกล่าวได้

^๑ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๔๓.